

LOGICĂ

Teste pentru admiterea
în școlile de Poliție
și Jandarmerie

Cuprins

Cuvânt înainte	3
Tematica pentru concurs	5
Sinteza informației pentru concurs	6
Teste grilă	82
Răspunsuri corecte	133
Bibliografie	134

TEMATICA¹

PENTRU CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ȘCOLILE POSTLICEALE DE ORDINE PUBLICĂ ALE M.A.I. (partea de Logică)

- Argumentarea și structura argumentării
- Termenii: caracterizare generală (definire, tipuri de termeni), raporturi între termeni
- Propoziții categorice: tipuri de propoziții categorice, raporturi logice între propoziții categorice
- Raționamente: caracterizare generală (definire, structură) - tipuri de raționament; raționamente deductive imediate cu propoziții categorice (obversiunea, conversiunea), raționamente deductive mediate (silogismul - caracterizare generală, figuri și moduri silogistice, verificarea validității silogismelor) și raționamente nedeductive (inducția completă și inducția incompletă)
- Utilizarea unor raționamente adecvate în luarea deciziilor
- Stabilirea unor corelații între întemeierea deciziilor, acțiune și consecințele acestora

Sunt recomandate toate manualele școlare alternative, elaborate și aprobate prin ordinele Ministerului Educației, aflate în vigoare în anul școlar 2022-2023², din materia cărora se stabilesc subiectele de concurs. *Subiectele nu vizează conținutul unui manual anume.*

¹ Sursa: <https://www.scoalapolcj.ro/media/postare/2023/10/17/822/tematica-si-bibliografia-la-concursul-de-admitere-in-scolile-postliceale-de-ordine-publica-ale-m.pdf>

² Manualele școlare aflate în vigoare în anul școlar în care se susține concursul de admitere.

SINTEZA INFORMAȚIEI PENTRU CONCURS

I. Argumentarea și structura argumentării

Definiție: Argumentarea este procesul prin care susținem/justificăm adevărul unei păreri/opinii cu ajutorul unor probe/dovezi/temeiuri, proces ce are drept scop încercarea de a-i convinge pe ceilalți să ne accepte punctele de vedere.

Structura argumentării:

- **teza de argumentat** = enunțul/propoziția în favoarea căruia/căreia argumentăm;
- **temeiul argumentării** = propoziția sau setul de propoziții ce susțin teza argumentării;
- **raționamentul (inferența/tehnica de argumentare)** = forma logică ce pune în relație teza și temeiul sau prin care teza este dedusă din temei. Tehnica de argumentare = modalitatea de organizare a propozițiilor cu ajutorul raționamentelor.

Observație:

- **teza de argumentat** + **temeiul** = conținutul argumentării; **raționamentul** = forma argumentării;
- pe lângă raționament, celelalte două forme logice sunt: *noțiunea și propoziția*;
- **finalitatea argumentării** = modul de organizare a conținuturilor cu ajutorul tehnicilor de argumentare;
- persoana care argumentează = locutor; persoana pentru care se argumentează = interlocutor.

Teza argumentării poate fi:

- factuală (informații despre lucruri; de ex.: „Produsele bio sunt mai scumpe decât celelalte.”)
- evaluativă (judecată de valoare/apreciere; de ex.: „Cei neserioși nu-și respectă cuvântul dat.”)
- acțională/pragmatică (propune un mod de a acționa; de ex.: „Este mai bine să înveți din timp, nu doar cu câteva zile înainte de concurs.”)

Observație:

Rezultatul argumentării = **argumentul**. Termenul „argument” are, în logică, două sensuri diferite:

– sinonim, dar nu perfect, cu termenul „raționament” sau „inferență”;
 – idei care susține teza argumentării („argument” în favoarea tezei). Pentru a respecta tendința manualelor, vom merge pe primul înțeles.

Structura argumentului:

- **premisele** (cel puțin una) = *idei ce susțin concluzia* = temeiul argumentării.
- **concluzia** = *propoziția care rezultă din premise sau este susținută de acestea* = teza argumentării.

După gradul de complexitate, argumentele pot fi: **simple** sau **complexe** (au și concluzii intermediare, ultima fiind concluzia finală).

Identificarea componentelor unui argument (premise și concluzie) se realizează cu ajutorul **indicatorilor logici ai argumentării/indicatorilor argumentativi**, care pot fi:

- **de premisă** – de ex.: întrucât, pentru că, pornind de la ideea că, deoarece, fiindcă, pe baza faptului că, decurge din etc. (**după** astfel de indicatori apare, de regulă, o premisă). Premisele răspund la întrebarea „de ce?”;
- **de concluzie** – de ex.: rezultă că, în concluzie, deci, prin urmare, așadar, decurge că, pe cale de consecință, deducem că, concluzionăm că etc. (**după** astfel de indicatori apare, de regulă, concluzia).

Observație:

- rolul de indicator al unui cuvânt/al unei sintagme, respectiv tipul indicatorului se decide în context;
- există și indicatori subînțeleși;
- în cazul indicatorilor *de aceea, din acest motiv* etc., premisa apare înainte și după ei, concluzia; astfel de indicatori sunt numiți, în literatura de specialitate, de către unii autori, indicatori de premisă atipici;
- pot avea rol de premise sau concluzie doar propozițiile cognitive (propoziții ce exprimă cunoștințe);
- forma/ordinea standard a unui argument: premisa (P) 1, 2, 3, ... P_n → (implică) concluzia;
- după prezența/absența argumentării/argumentelor în/din ele, textele pot fi: argumentative, non-argumentative, mixte (au o parte argumentativă și una neargumentativă);
- reprezentarea grafică a argumentelor : modelul Toulmin și diagramele Beardsley
- Thomas;
- procesul invers/opus argumentării = contraargumentarea = respingerea unei teze.

II. Termenii: caracterizare generală (definire, tipuri de termeni), raporturi între termeni

Caracterizare generală (definire, tipuri de termeni)

Definiție: Termenul logic este ansamblul format din **noțiune**, **cuvânt/grup de cuvinte** prin care se exprimă noțiunea și **lucrul sau clasa de obiecte** reală sau ideală la care se referă noțiunea.

Componentele termenului:

- **noțiunea** = componenta cognitivă (la nivelul gândirii noastre)
- **cuvântul/grupul de cuvinte** = componenta lingvistică (în limbaj)
- **lucrul sau clasa de obiecte** = componenta ontologică

Observație:

– doar împreună cele trei componente dau termenul logic;
 – nu orice cuvânt/grup de cuvinte reprezintă termen, ci doar cel care se referă la anumite lucruri (de ex., prepozițiile, conjuncțiile, interjecțiile sunt doar cuvinte, nu și termeni).

Definiție: Noțiunea = forma logică cea mai simplă, care reflectă la nivelul gândirii noastre însușirile generale și esențiale ale unei clase de obiecte.

Observație:

– cuvântul/grupul de cuvinte prin care se exprimă noțiunea = *numele* noțiunii;
 – însușirile lucrurilor la care se referă noțiunea (însușiri conținute în noțiune) = *note*;
 – denumirea *componentei ontologice* a termenului provine de la „ontologie” = ramură a filosofiei ce studiază *ceea ce este, ființa*.

Structura termenului (2 elemente):

• **intensiunea** = element din structura unui termen format din proprietățile esențiale ale lucrurilor la care face referire noțiunea/termenul;
 • **extensiunea** = element din structura unui termen format din toate lucrurile care au proprietățile cuprinse în intensiune.

Ex.: termenul „barză” – intensiunea: pasăre călătoare/migratoare, cu ciocul roșu, gâtul și picioarele lungi și cu penele, de obicei, albe, afară de vârfurile aripilor, care sunt negre (conform DEX); extensiunea: toate berzele de pe glob.

Observație:

- la nivelul noțiunii: *intensiunea* = *conținut*, iar *extensiunea* = *sferă*
- *intensiunea* = *înțelesul termenului*
- *intensiunea* = *conotație* (termenul are în vedere/conotă anumite proprietăți), iar *extensiunea* = *denotație* (termenul se referă la/denotă anumite lucruri).

Relația intensiune – extensiune

- *intensiunea* determină *extensiunea*, nu invers (proprietățile esențiale și generale ale berzelor vor stabili ce păsări intră în *extensiunea* termenului „barză”);
- *intensiunea* și *extensiunea* = corelative; între ele există un raport de dualitate (relație inversă);
- relația *intensiune – extensiune* poate fi exprimată prin **legea variației inverse a intensiunii în relație cu extensiunea**: crește *intensiunea* → scade *extensiunea*, scade *intensiunea* → crește *extensiunea*.

Exemple:

- dacă termenului „pisică” îi adăugăm proprietatea „birmaneză” → *intensiunea* crește, *extensiunea* scade;
- dacă termenului „pisică birmaneză” îi eliminăm proprietatea „birmaneză” → *intensiunea* scade, *extensiunea* crește.

Tipuri de termeni

Termenii se pot clasifica după următoarele două criterii: **a) intensiunea, b) extensiunea.**

a) După intensiune/d.p.d.v. intensional avem următoarele patru perechi:

1. absoluți sau relativi

- termeni **absoluți** = pot fi înțeleși independent de alți termeni (ex.: mașină, casă, stilou etc.);
- termeni **relativi** = exprimă o relație între două sau mai multe lucruri, ființe (ex.: soț, nepot, mamă, mașina mea etc.).

2. abstracți sau concreți

- termeni **abstracți** = se referă la ceva ce nu poate fi perceput/văzut sau atins; lucrurile/proprietățile desemnate de acești termeni pot fi gândite în sine, independente de obiecte sau ființe (ex.: cinste, loialitate, înțelepciune etc.);
- termeni **concreți** = au în vedere însușiri, obiecte, ființe palpabile (ce pot fi atinse, pipăite) sau care pot fi percepute (ex.: cinstit, loial, înțelept etc.).

3. pozitivi sau negativi

- termeni **pozitivi** = indică **prezența** unor caracteristici la un obiect sau la o ființă (ex.: corect, apt, persoană etc.);
- termeni **negativi** = indică **absența** unor caracteristici la un obiect sau la o ființă (ex.: incorect, inapt, ilegal etc.).

Observație:

Există cuvinte cu formă pozitivă, dar care exprimă termeni negativi (de ex.: surd, orb, mut, șchiop etc.), dar și cuvinte cu formă negativă care exprimă termeni pozitivi (de ex.: antebraț, antebelic, ireproșabil, incoruptibil etc.).

4. simpli sau compuși

- termeni **simpli** = noțiuni primare – ei reprezintă punctul de plecare pentru derivarea altor termeni (ex. telefon, elev, animal etc.). Termenii simpli sunt alcătuiți, de regulă, dintr-un singur cuvânt;
- termeni **compuși** = noțiuni derivate din termenii simpli; termenii compuși sunt formați, de regulă, din cel puțin două cuvinte (ex. telefon mobil, elev de liceu, animal domestic etc.).

b) *După extensiune/d.p.d.v. extensional* vom avea cele patru perechi de mai jos:

1. vizi sau nevizi

- termeni **vizi** = când extensiunea termenului nu conține niciun element (ex.: pătrat circular, înșelător corect, Harap-Alb, Scufița Roșie etc.)

Observație:

Termenii *pătrat circular* și *înșelător corect* = **logic vizi** (exprimă o contradicție logică), iar termenii *Harap-Alb* și *Scufița Roșie* = **factual vizi** (nu au corespondent în lumea reală, pentru că sunt, în general, personaje de basm, de poveste, din filme S.F. etc.)

- termeni **nevizi** = au în extensiunea lor cel puțin un element (ex.: București, minge, isteț etc.).

2. generali sau singulari (individuali)

- termeni **generali** = au în extensiunea lor *cel puțin două elemente* (de ex.: domnitor român, țară asiatică, capitală europeană etc.);
- termeni **singulari (individuali)** = au în extensiunea lor *un singur element* (de ex.: domnitorul Petru Rareș, Franța, Berlin etc.).

3. colectivi sau distributivi (divizivi)

● termeni **colectivi** = se referă la un grup de elemente reunite într-un întreg sau, altfel spus, la o colecție de lucruri (ex.: clasă de elevi, familie, echipă de fotbal etc.). Înșușirile întregului/colecției nu revin și fiecărui membru al acesteia (de pildă, dacă o echipă de fotbal a ajuns campioană, nu înseamnă că fiecare jucător este la nivelul unui campion; jucătorii unei echipe nu sunt toți la fel de buni);

● termeni **distributivi (divizivi)** = dacă însușirile generale și esențiale ale întregului/clasei (însușiri aflate în intensiunea termenului) se aplică fiecărui element (ex.: copac, ființă vie, deal etc.). Dacă luăm drept exemplu termenul *copac*, putem spune că toate însușirile esențiale ale unui copac în general se aplică oricărui copac.

4. preciși sau vagi

● termeni **precși** = dacă putem decide, clar și rapid, fără nicio îndoială, dacă un/orice lucru face parte sau nu din extensiunea termenului (ex.: dreptunghi, creion automat, scaun etc.);

● termeni **vagi** = dacă nu putem decide, cu siguranță și claritate, dacă un/orice lucru face parte sau nu din extensiunea termenului (ex.: sărac, deștept, flexibil în gândire etc.).

Observație:

Orice termen vag are un *nucleu* (cazurile certe) și o *margină* (cazurile nesigure).

Aplicație rezolvată:

Clasificarea termenilor echipă de fotbal și incoruptibil după cele două criterii:

– echipă de fotbal – d.p.d.v. intensional: absolut, concret, pozitiv, compus; d.p.d.v. extensional: nevid, general, colectiv, precis;

– incoruptibil – d.p.d.v. intensional: absolut, concret, pozitiv, simplu; d.p.d.v. extensional: nevid, general, distributiv, precis.

Raporturi între termeni

După *extensiune*, există două mari categorii de raporturi logice între termeni:

A. concordanță: 1. identitate, 2. ordonare (incluziune), 3. încrucișare (intersecție/intersecție);

B. opoziție: 1. contrarietate, 2. contradicție.

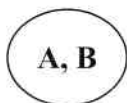
A. Raporturile de concordanță: termenii (extensiunile acestora) au *cel puțin un element în comun*.

1. raport de identitate: termenii au *toate* elementele în comun (aceeași extensiune).

Observație:

Acest raport se stabilește în special între sinonime.

Diagrama Euler:

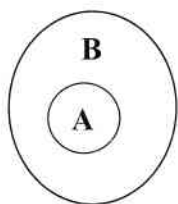

Ex.: A = Roma, B = capitala Italiei.

A = disciplină opțională, B = disciplină neobligatorie.

2. raport de ordonare: extensiunea unuia dintre termeni *se include total* în extensiunea celuilalt, fără însă ca extensiunile lor să fie identice.

Diagrama Euler:

A = termen subordonat (specie);

B = termen supraordonat (gen).

Ex.: A = logica, B = disciplină de învățământ.

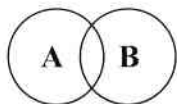
A = profesor, B = om.

Observație:

Gen proxim = genul *cel mai apropiat* de o anumită specie (pentru termenul „pisică” genul proxim este „felină”, nu „mamifer”).

3. raport de încrucișare: extensiunile termenilor au cel puțin un element în comun, dar fiecare are și o parte necomună cu celălalt termen.

Diagrama Euler:

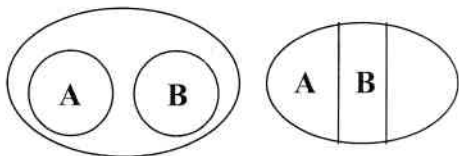
Ex.: A = femeie, B = persoană care realizează emisiuni TV.

A = bărbat, B = medic de familie.

B. Raporturile de opoziție: termenii (extensiunile acestora) nu au *niciun element în comun*.

1. raport de contrarietate: se stabilește între speciile unui gen, care are, teoretic, mai mult de două specii.

Diagrama Euler (în oricare variantă de mai jos):

Ex.: A = garoafă, B = lalea (ca specii ale genului *floare*)

A = kiwi, B = ananas (ca specii ale genului *fruct exotic*)

Observație:

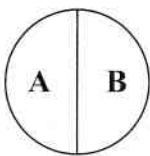
– termenii aflați în raport de contrarietate sunt cuprinși întotdeauna într-un *univers de discurs* (gen precizat explicit sau chiar subînțeles). Acești termeni nu epuizează universul lor de discurs, decât în situația în care sunt precizate toate speciile (de regulă, se precizează doar două sau trei specii);

– un exemplu mai aparte de termeni aflați în raport de contrarietate sunt termenii relativi care permit anumite nuanțe și ierarhizări de la superior la inferior sau invers (de ex.: „bun” – „rău”; un om poate fi inclus în una din următoarele categorii de la superior la inferior: foarte bun, bun, destul de bun, rău, destul de rău, foarte rău) – conform Petre Bieltz.

2. raport de contradicție – se stabilește între:

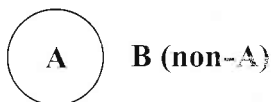
• speciile unui gen care are numai două specii (ex.: A = vertebrat, B = nevertebrat; A = moral, B = imoral).

Diagrama Euler:

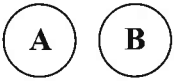
• un termen și tot ce se află în afara extensiunii sale (A = carte, B/non-A = non-carte).

Diagrama Euler:

Observație:

- în cazul primei diagrame, termenii epuizează universul lor de discurs, iar în cazul celei de-a doua termenii sunt concepuți în afara unui univers de discurs;
- în cazul speciilor unui gen care are numai două specii, una fiind negația celeilalte (vezi perechile: vertebrat – nevertebrat, moral – imoral), extensiunea termenului negativ este *complementara* extensiunii termenului pozitiv; iar, în cazul raportului dintre un termen și tot ce se află în afara extensiunii sale, extensiunea termenului negativ este complementara nelimitată a extensiunii termenului pozitiv;
- un caz special de termeni care n-au nimic în comun sunt termenii necomparabili (în sensul că ei nu pot fi incluși într-un gen comun determinat) – conform Petre Bieltz; de ex.: „ușă” – „plantă”. Din punctul de vedere al raportului logic, conform unora dintre autori, ei sunt în raport de contradicție, având specifică următoarea diagramă:

- și în acest caz, termenii sunt concepuți în afara unui univers de discurs.